

รูปแบบการถ่ายทอดคลังปัญญาผู้สูงอายุในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ของประชาชนในจังหวัดเชียงราย

The Elderly Intellectual Repository Model to Improve People's Quality of Life in Chiang Rai Province

รสนันท์ มานะสุข^{1*} เพ็ญพิศุทธิ์ ใจสนิท²

Rotsanan Kanasuk^{1*} Penpisut Jaisanit²

Received: February 27, 2021

Revised: March 19, 2021

Accepted: March 29, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและรูปแบบของคลังปัญญาผู้สูงอายุในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดเชียงราย และประเมินรูปแบบการถ่ายทอดคลังปัญญาผู้สูงอายุ เพื่อให้ได้รูปแบบการถ่ายทอดคลังปัญญาผู้สูงอายุในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดเชียงรายที่เหมาะสมมากขึ้น และนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จากคลังปัญญาผู้สูงอายุจังหวัดเชียงราย 55 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ และการประชุมกลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการหาค่าแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันผู้ถ่ายทอดเป็นชายและหญิง มีอายุระหว่าง 60-69 ปี จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีความรู้/คลังปัญญาในด้านอุตสาหกรรม หัตถกรรม จักสานและโอท็อป ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี ศาสนา และจริยธรรม ผู้รับการถ่ายทอดเป็นชาย มีอายุระหว่าง 60-69 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีประสบการณ์ในงานที่ทำ 1-10 ปี รูปแบบการถ่ายทอดคลังปัญญา ได้แก่ การถ่ายทอดความรู้/คลังปัญญาจากการศึกษาด้วยตนเอง มีการประเมินผลทั้งก่อนและหลังปฏิบัติ ผลที่เกิดจากรูปแบบการถ่ายทอด ทำให้ผู้ถ่ายทอดเกิดความหวงแหน เกิดจิตสำนึกเห็นคุณค่าในมรดกของท้องถิ่นและเป็นแรงจูงใจในการอนุรักษ์คลังปัญญา เมื่อประเมินรูปแบบดังกล่าวพบว่า ทำให้ได้รูปแบบใหม่เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการศึกษาและการถ่ายทอดต่อไป

คำสำคัญ : รูปแบบของคลังปัญญาผู้สูงอายุ คลังปัญญาผู้สูงอายุ การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน

^{1*} นิสิตระดับปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาและการพัฒนาสังคม, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

Email : rotsanan.manasuk2020@gmail.com

² รองศาสตราจารย์ ดร.คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

^{1*} Doctor of Philosophy Student, Major in Education and Social Development, Chiangrai Rajabhat University

E-mail : rotsanan.manasuk2020@gmail.com.

² Associate Professor Dr., Faculty of Education, Chiangrai Rajabhat University.

Abstract

The objectives of this research were to study the current conditions of the elderly intellectual repository model to improve people's quality of life in Chiangrai province and to evaluate the elderly intellectual repository model to improve people's quality of life in Chiangrai province to obtain more appropriate benefits for the elderly. The research sample group of 55 registered elderly was selected by using a purposive sampling method from the inventory of registered intellectual elderly in Chiangrai. The research tools were questionnaires, interviews and focus groups. The data were analyzed by using frequency, percentage, mean, standard deviation and qualitative research method.

The results showed that the current educators of the elderly intellectual repository were both male and female aged between 60-69 years with secondary level education. They have a general knowledge / wisdom in industry, handicraft, basketry and OTOP, a treasury of arts, culture, traditions and a treasury on religion and ethics. For the current lifestyle of the knowledge recipients were mostly male aged between 60-69 years with primary level education and having work experience of 1-10 years. The elderly intellectual repository model included transferring knowledge/the intellectual repository were done via self-study and the evaluation should be conducted before and after class. The intellectual repository results offered the educators the feeling of cherishment, raising the awareness to recognize the value of the local heritage and becoming the motivation in conserving the intellectual repository. After evaluating the model, it was found that the new model can be used in education and transmission in the future.

Keywords: the elderly intellectual repository model, the elderly intellectual repository, improve people's quality of life

บทนำ

พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ.2546 (ฉบับปัจจุบัน 2560) (พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ, 2546) ได้กล่าวถึงความหมายผู้สูงอายุว่าหมายถึง บุคคลซึ่งมีอายุเกิน 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปและมีสัญชาติไทย จากข้อมูลทะเบียนราษฎร จาก HDC กระทรวงสาธารณสุข ณ วันที่ 1 ตุลาคม 2562, พ.ศ.2573 จากการคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ.2553-2583 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติอัตราส่วนพึ่งพิงของประชากร ประเทศไทยเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์และประเทศไทยคาดว่าจะมีผู้สูงอายุถึง 20.5 ล้านคน หรือมีสัดส่วน ถึงร้อยละ 32.1 ในปี 2583 จะทำให้อัตราการพึ่งพิงวัยแรงงานเพิ่มขึ้น เป็นร้อยละ 58.3 ในปี 2583 หรือมีวัยแรงงาน ลดลงจาก 5.8 คนต่อผู้สูงอายุ 1 คน เหลือเพียง 1.7 คนในปี 2583 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562)

รูปแบบการดูแลผู้สูงอายุเริ่มเปลี่ยนไปเนื่องจากการพัฒนาประเทศ แผนผู้สูงอายุระยะยาว ได้เกิดขึ้นตามนโยบายแห่งรัฐเพื่อตอบสนองสังคมที่เปลี่ยนไป โดยสร้างหลักประกันรายได้ เพิ่มโอกาสจ้างงานลดภาระพึ่งพิง พัฒนาระบบเข้าถึงบริการสุขภาพและสร้างระบบดูแลร่วมกันในชุมชน ให้ทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมทุกประเภท บริหารทรัพยากรในชุมชนด้วยตนเอง เปิดโอกาสให้ติดตามผลและช่วยบำรุงรักษา ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ศิริภัสสร วงศ์ทองดี และคณะ (2559) ที่ทำการศึกษาวิจัยในเรื่อง ยุทธศาสตร์การนำคุณค่าของผู้สูงอายุมาสู่สังคมอย่างสร้างสรรค์ บนพื้นฐานการสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับประชากรทุกวัย ที่ผลการวิจัยพบว่า กรอบยุทธศาสตร์ 5 ระดับ สามารถผลักดันและนำคุณค่าของผู้สูงอายุมาสู่สังคมอย่างสร้างสรรค์บนพื้นฐานการสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับประชากรทุกวัย นอกจากนี้ นรศ.ดร.สายพิน ไชยนันท์ คณบดีวิทยาลัยศาสตร์สุขภาพ วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม (STC) (กรมสุขภาพจิต, 2561) กล่าวว่าปัญหาสุขภาพทางใจของผู้สูงอายุยังเป็นอีกปัญหาที่นอกเหนือจากปัญหาทางสุขภาพทางกายที่ควรแก้ไข

จากปัญหาและแนวทางแก้ไขต่าง ๆ เกี่ยวกับผู้สูงอายุ ได้สอดคล้องกับแนวพระราชดำรินในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ เมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2543 เนื่องในมงคลสมัยเฉลิมพระชนมพรรษา มีประเด็นรับสั่งเกี่ยวกับเรื่องธนาคารสมองโดยการนำผู้ที่เกษียณอายุแล้ว แต่ยังมีความรู้ความสามารถมาช่วยงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศ และทำให้ดีต่อสุขภาพทางใจเมื่อผู้สูงอายุรู้สึกมีคุณค่า ดังนั้น ในปีงบประมาณ 2549 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จึงได้ดำเนินการจัดตั้ง “โครงการคลังปัญญาผู้สูงอายุชุมชน” ที่รวมถึงจังหวัดเชียงรายด้วยเช่นกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเชิดชูคุณค่าของผู้สูงอายุ สืบสานคลังปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมโอกาสในการพัฒนาดตนเองและเพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคมและพัฒนารวมกลุ่มในลักษณะเครือข่ายชุมชนของผู้สูงอายุ (สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ, 2550, น. 1-3) และสอดคล้องกับสารและการสัมภาษณ์จากประธานสาขาสมาคมสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์ ประจำจังหวัดเชียงราย (วีระศักดิ์ มณีรัตน์, 2563) การก่อตั้งสาขาสมาคมสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์ ประจำจังหวัดเชียงรายนั้นเพื่อจุดประสงค์และวิสัยทัศน์ต่าง ๆ ให้ผู้สูงอายุจังหวัดเชียงรายมีความเป็นปึกแผ่น มีความสามัคคี มีความเจริญก้าวหน้า และสาขาสมาคมฯ ต้องการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และหาทุนสนับสนุนกิจกรรมผู้สูงอายุทั้งทางภาครัฐและเอกชน เพื่อให้ผู้สูงอายุจังหวัดเชียงรายเป็นผู้ที่มีคุณค่าและควรได้รับการส่งเสริมและสนับสนุน เพราะฉะนั้นการจัดกิจกรรมเสริมสร้างสุขภาพร่างกาย และจิตใจ จึงเป็นรูปแบบตัวอย่างที่ดี โดยเฉพาะการส่งเสริมและสนับสนุนผู้สูงอายุในการประกอบอาชีพ สามารถเสริมรายได้ให้แก่ครอบครัว ทั้งนี้การส่งเสริมและสนับสนุนโครงการคลังปัญญาผู้สูงอายุชุมชนจังหวัดเชียงราย จึงเป็นกิจกรรมของคลังปัญญาที่ก่อให้เกิดการยอมรับและนำไปถ่ายทอดพัฒนาและเป็นพลังที่หลอมรวมผู้คนในชุมชนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงรายให้อยู่รวมกันได้อย่างสงบสุข ด้วยเหตุที่มาและความสำคัญของปัญหาข้างต้นเหล่านี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาว่า สภาพปัจจุบันของคลังปัญญาผู้สูงอายุในจังหวัดเชียงรายเป็นอย่างไรและมีรูปแบบการถ่ายทอดของคลังปัญญาของผู้สูงอายุที่เหมาะสมกับกลุ่มเด็กและเยาวชนอย่างไร เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาเป็นข้อมูลสนับสนุนในการกำหนดแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุให้มีความยั่งยืนต่อไป

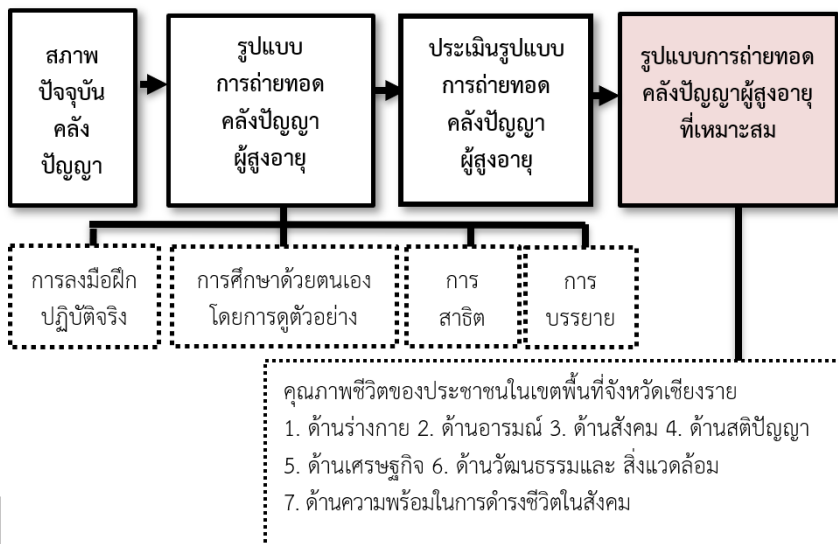
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของคลังปัญญาผู้สูงอายุในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดเชียงราย
2. เพื่อศึกษารูปแบบการถ่ายทอดคลังปัญญาผู้สูงอายุในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดเชียงราย
3. เพื่อประเมินรูปแบบการถ่ายทอดคลังปัญญาผู้สูงอายุในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดเชียงราย
4. เพื่อให้ได้รูปแบบการถ่ายทอดคลังปัญญาผู้สูงอายุในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดเชียงรายที่เหมาะสมมากขึ้น และนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

ขอบเขตการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีการถ่ายทอดคลังปัญญาและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการถ่ายทอดคลังปัญญาท้องถิ่นของนักวิชาการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งเนื้อหาที่จะศึกษาดังนี้ คลังปัญญา คลังปัญญาผู้สูงอายุ กระบวนการ/รูปแบบการถ่ายทอดคลังปัญญาผู้สูงอายุ การประเมินรูปแบบการถ่ายทอดคลังปัญญาท้องถิ่น คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ปัญหาและอุปสรรคของการถ่ายทอด และศึกษาแบบเจาะลึกกับผู้สูงอายุผู้ทรงคลังปัญญาที่ขึ้นทะเบียนใน “โครงการคลังปัญญาผู้สูงอายุชุมชน” ของพื้นที่เขตจังหวัดเชียงราย ประกอบด้วย 5 อำเภอ คือ อำเภอป่าแดด อำเภอพาน อำเภอแม่จัน อำเภอแม่สาย อำเภอแม่สรวย

กรอบแนวคิด

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

วิจัยนี้เป็นวิจัยแบบผสมผสานวิธีเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ (Mixed Method Research) โดยมีขั้นตอนทั้งหมด 4 ขั้นตอนได้แก่ 1) การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 2) วิเคราะห์และสังเคราะห์ รูปแบบคลังปัญญา (Best Practices) และตรวจสอบรูปแบบการถ่ายทอดคลังปัญญาผู้สูงอายุ (เดิม) 3) ประเมินโดยการทดลองใช้รูปแบบถ่ายทอดคลังปัญญาผู้สูงอายุ 4) รูปแบบการถ่ายทอดคลังปัญญา (ใหม่) กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้สูงอายุคลังปัญญาที่ขึ้นทะเบียนใน “โครงการคลังปัญญาผู้สูงอายุชุมชน” จังหวัดเชียงราย 7 สาขาได้แก่ สาขาการแพทย์และสาธารณสุข การเกษตร ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สถาปัตยกรรมศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี พาณิชยกรรมและบริการ อุตสาหกรรม หัตถกรรม และจักสานและโอท็อป (สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พระนครศรีอยุธยา, 2563) โดยใช้การกำหนดตัวอย่างของ R.V.krejcie และ D.W.Morgan (ศศิพัฒน์ ยอดเพชร, 2551, น. 150) โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และการสโนว์บอลล์เทคนิค (Snowball Technique) จากทั้งหมด 18 อำเภอ 72 ตำบล ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างดังนี้ 1) ผู้รับการถ่ายทอด จำนวน 45 คน (มาจากการคัดเลือก 5 อำเภอ ๆ ละ 3 ตำบล ๆ ละ 3 คน) 2) ผู้ถ่ายทอดจากชมรมคลังปัญญาผู้สูงอายุ จำนวน 10 คน (มาจากการคัดเลือก 5 อำเภอ ๆ ละ 2 คน) เครื่องมือในการวิจัยได้แก่ 1) แบบประเมินผลการทดลองใช้รูปแบบการถ่ายทอดคลังปัญญาผู้สูงอายุ 2) แบบสังเกต (Observation) (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, น.67) 3) การสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) 4) แบบสอบถาม (Questionnaires) และ 5) การสนทนากลุ่ม (Focus Group) (ศิริวรรณ สิริบุญ, 2555) โดยใช้แนวทางการตรวจสอบคุณภาพงานวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อสนับสนุนและเสริมผลการศึกษาเชิงปริมาณ ทำการคัดเลือกกลุ่มทดลอง/ผู้รับการถ่ายทอด จำนวน 45 คน ดำเนินการกรอกแบบประเมินก่อนเข้าร่วมทดลองเป็นเวลา 1 วันหลังจากครบ 1 วัน จึงให้กลุ่มทดลองตอบแบบประเมินหลังเข้าร่วมทดลอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยประมวลผลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Science) โดยค่าสถิติที่ใช้คือ สถิติเชิงพรรณนา การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) นำหนักความคิดเห็นของประชากรกลุ่มตัวอย่าง โดยหาค่ามัธยฐานเลขคณิต ของคำถามเกี่ยวกับรูปแบบ ปัญหาอุปสรรค และความต้องการในการถ่ายทอดคลังปัญญาของผู้สูงอายุ และข้อมูลที่ได้จากการแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ใช้วิธีเรียงลำดับความสำคัญมากน้อยให้อยู่ในหมวดประเภทเดียวกันและอธิบายเป็นความเรียง

สรุปผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของคลังปัญญาผู้สูงอายุในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า สถานภาพของผู้ถ่ายทอด เป็นชายและหญิง มีจำนวนเท่ากัน อายุระหว่าง 60-69 ปี จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ประกอบอาชีพก่อนเกษียณอายุ คือ ธุรกิจส่วนตัวและรับจ้างทั่วไป ปัจจุบันประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป มีรายได้ต่อเดือนที่ 6,001 บาทขึ้นไป โดยสภาพปัญหาการดำเนินชีวิตปัจจุบัน คือ ด้านเศรษฐกิจ มีความรู้/คลังปัญญาในด้านอุตสาหกรรม หัตถกรรม จักสานและโอท็อป คลังปัญญาด้านศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และคลังปัญญาด้านศาสนา จริยธรรม และผู้รับการถ่ายทอด เป็นชายมีอายุระหว่าง

60-69 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษาในสาขาประยุกต์ศิลป์ และมีประสบการณ์ในงานที่ทำ 1-10 ปี

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การวิเคราะห์รูปแบบการถ่ายทอดคลังปัญญาผู้สูงอายุในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า ผู้ถ่ายทอดได้รับการถ่ายทอดความรู้/คลังปัญญาจากการศึกษาด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 70.00 ผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้/คลังปัญญาคือ ลูก หลาน และผู้ที่สนใจ คิดเป็นร้อยละ 90.00 แบ่งรูปแบบในแต่ละด้านดังนี้ จากผู้ถ่ายทอดคลังปัญญา 1) ด้านการเตรียมการ ร้อยละ 100 มีการเตรียมการหรือวางแผนล่วงหน้าในแต่ละครั้งในระดับมาก โดยค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.00$) ร้อยละ 90 ผู้สูงอายุมีองค์ความรู้หรือคลังปัญญาที่ถ่ายทอดคิดว่าผู้รับการถ่ายทอดสามารถนำไปประกอบอาชีพหรือใช้ประโยชน์ได้ระดับมาก โดยค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.10$) ในระดับมาก ร้อยละ 60 ผู้สูงอายุได้ให้ความคิดเห็นว่ามี การคิดค้นหรือพัฒนาคลังปัญญาที่มีอยู่ให้เกิดเป็นองค์ความรู้หรือผลงานใหม่ในแต่ละครั้งระดับมาก โดยค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.40$) ในระดับมาก 2) ลักษณะการถ่ายทอดคลังปัญญา ร้อยละ 80 ผู้สูงอายุได้ให้ความคิดเห็นว่าการถ่ายทอดคลังปัญญาแต่ละครั้ง ได้นำความรู้คลังปัญญาและประสบการณ์มาปรับใช้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันในแต่ละครั้งระดับมาก โดยค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.2$) ในระดับมาก ร้อยละ 60 ผู้สูงอายุได้ถ่ายทอดคลังปัญญาที่มีอยู่ให้กับผู้รับการถ่ายทอดอย่างเต็มที่โดยไม่ปิดบังระดับมากที่สุด โดยค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.60$) ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 70 ผู้สูงอายุมีความคิดเห็นว่าได้ให้กำลังใจแก่ผู้รับการถ่ายทอดทุกคนระดับมาก โดยค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.30$) ในระดับมาก 3) วิธีการถ่ายทอด ร้อยละ 90 ผู้สูงอายุได้ถ่ายทอดคลังปัญญาโดยการให้คำแนะนำปรึกษาในระดับมาก โดยค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.10$) ในระดับมาก ร้อยละ 80 ผู้สูงอายุได้ถ่ายทอดคลังปัญญาโดยการสอนระดับมาก โดยค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.20$) ร้อยละ 50 ผู้สูงอายุได้ถ่ายทอดคลังปัญญาโดยการบอกเล่าเรื่องราวระดับมากและมากที่สุด โดยค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.50$) ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 60 ผู้สูงอายุได้ถ่ายทอดคลังปัญญาโดยการสาธิตให้ดูและลงมือปฏิบัติจริงระดับมาก โดยค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.40$) ในระดับมาก ร้อยละ 80 ผู้สูงอายุได้ถ่ายทอดคลังปัญญาโดยการสร้างองค์ความรู้ไว้เป็นลายลักษณ์อักษรระดับมาก โดยค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.20$) ในระดับมาก 4) ความสำคัญของการถ่ายทอดคลังปัญญา ร้อยละ 50 ผู้สูงอายุได้ตระหนักและเห็นความสำคัญของการถ่ายทอดคลังปัญญาเพื่อเป็นการสืบทอดคลังปัญญาแก่คนรุ่นหลังระดับมากและมากที่สุด โดยค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.50$) ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 60 ผู้สูงอายุเห็นว่าการถ่ายทอดคลังปัญญาได้รับการยอมรับจากบุคคลทั่วไประดับมากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 60 ผู้สูงอายุเห็นว่าการถ่ายทอดคลังปัญญาสามารถสร้างประโยชน์ให้แก่คนรุ่นหลังและชุมชนได้ระดับมาก โดยค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.40$) ในระดับมาก ร้อยละ 50 ผู้สูงอายุเห็นว่าได้นำเครื่องมือ อุปกรณ์สมัยใหม่หรือเทคนิคใหม่ ๆ มาใช้ในการถ่ายทอดคลังปัญญาระดับมากและมากที่สุด โดยค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.50$)

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 การประเมินรูปแบบการถ่ายทอดคลังปัญญาผู้สูงอายุในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดเชียงราย ผลการวิจัย พบว่า ผลการประเมินรูปแบบการถ่ายทอดคลังปัญญาผู้สูงอายุในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.07$) ในระดับมาก แบ่งแต่ละขั้นตอนดังนี้ 1) ขั้นตอนการถ่ายทอด ร้อยละ 75.56 ผู้สูงอายุมีความเห็นว่า ควรมีการเตรียมความพร้อมในการถ่ายทอดของผู้ถ่ายทอดระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.24$) อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 71.11 ควรวางแผนร่วมกับโรงเรียนและช่างพื้นบ้านเพื่อกำหนดแนวทางการจัดการเรียนการสอนระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.02$) ในระดับมาก ร้อยละ 73.33 ควรกำหนดแผนงานกิจกรรมเสริมทั้งด้านความรู้และทักษะที่เกี่ยวข้องกับคลังปัญญาท้องถิ่นระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.13$) ในระดับมาก ร้อยละ 40.00 ควรศึกษาเอกสาร วารสาร หนังสือ สิ่งตีพิมพ์และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคลังปัญญา

ท้องถิ่นระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.09$) ในระดับมาก ร้อยละ 71.11 ควรอธิบายถึงประวัติความเป็นมา ความสำคัญและคุณค่าของคลังปัญญาท้องถิ่นระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.29$) ในระดับมาก 2) การดำเนินการถ่ายทอด ร้อยละ 82.22 ผู้สูงอายุมีความเห็นว่า ผู้ถ่ายทอดควรให้ความรู้และอธิบายในเรื่องประวัติความเป็นมา วัสดุ อุปกรณ์ คติความเชื่อ ประโยชน์ใช้สอยและคุณค่าของคลังปัญญาท้องถิ่น ระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.18$) ในระดับมาก ร้อยละ 97.78 ให้ผู้รับการถ่ายทอดทำความเข้าใจและรู้ขั้นตอนการปฏิบัติการฝึกฝน เช่น ข้อตกลงเบื้องต้น ข้อควรระวังระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.02$) ในระดับมาก ร้อยละ 97.78 ควรได้รับการฝึกฝนโดยดูการสาธิต เลียนแบบและฝึกทำจากคลังปัญญาท้องถิ่นภายใต้สถานการณ์จำลองระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.02$) ในระดับมาก ร้อยละ 97.78 ควรได้รับการฝึกฝนโดยดูการสาธิต เลียนแบบและฝึกทำจากคลังปัญญาท้องถิ่นภายใต้สถานการณ์จริงระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.29$) ในระดับมาก 3) เทคนิคการถ่ายทอด ร้อยละ 60.00 ผู้สูงอายุมีความเห็นว่า ควรจัดพิธีไหว้ครูให้กับผู้รับการถ่ายทอดก่อนลงมือทำการฝึกปฏิบัติระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.40$) ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 53.33 ควรใช้ภาษาและอธิบายให้ผู้รับการถ่ายทอดเข้าใจง่ายและเกิดความสนุกสนานกับสิ่งที่เรียนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความพอใจ กระตือรือร้นและสนใจอยากศึกษาค้นคว้าต่อไประดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.47$) ในระดับมาก ร้อยละ 91.11 ผู้ถ่ายทอดควรให้กำลังใจผู้เรียนหรือแสดงความชื่นชมเมื่อผู้เรียนมีความตั้งใจระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.00$) ในระดับมาก แสดงว่าผู้ถ่ายทอดควรให้กำลังใจผู้เรียนหรือแสดงความชื่นชมเมื่อผู้เรียนมีความตั้งใจในระดับมาก ร้อยละ 88.89 ผู้ถ่ายทอดควรให้คำชี้แนะข้อผิดพลาดเพื่อไม่ให้ผู้เรียนทำผิดพลาดอีกระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.11$) ในระดับมาก ร้อยละ 77.78 ผู้สอนควรปลูกฝังคุณธรรมควบคู่กับการให้ความรู้ระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.22$) ในระดับมาก และแสดงว่าผู้สูงอายุมีความเห็นว่าผู้สอนควรปลูกฝังคุณธรรมควบคู่กับการให้ความรู้ ในระดับมาก

4) บรรยายการถ่ายทอด ร้อยละ 68.89 ผู้สูงอายุมีความเห็นว่า ควรจัดสภาพและบรรยากาศของสถานที่ถ่ายทอดให้เหมาะสมกับเรื่องที่ถ่ายทอดระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.31$) ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 71.11 บรรยายการถ่ายทอดควรใช้สถานที่จริงในการทำการถ่ายทอดระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.11$) ในระดับมาก ร้อยละ 62.22 บรรยายการถ่ายทอดควรมีความเป็นกันเอง เป็นมิตรระหว่างผู้ถ่ายทอดและผู้รับการถ่ายทอดระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.33$) ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 62.22 ควรใช้สื่อการสอนที่เป็นวัสดุธรรมชาติและของจริงที่ใช้ในการทำการถ่ายทอดคลังปัญญาท้องถิ่นระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.38$) ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 66.67 ควรใช้สื่อการสอนการถ่ายทอดที่มีคุณภาพน่าสนใจที่ส่งเสริมความรู้สึก ชื่นชมและเห็นคุณค่าของคลังปัญญาระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.33$) ในระดับมาก 5) การประเมินผลการถ่ายทอด พบว่า ร้อยละ 71.11 ควรมีการประเมินทั้งก่อนเรียนและหลังเรียนระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.11$) ในระดับมาก ร้อยละ 66.67 ควรมีการประเมินร่วมกันระหว่างผู้ถ่ายทอดและผู้รับการถ่ายทอดในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.20$) ในระดับมาก ร้อยละ 77.78 ควรมีการประเมินผลจากพฤติกรรม ความตั้งใจและความสนใจต่อการเรียนรู้ของผู้รับการถ่ายทอดระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.22$) ในระดับมาก ร้อยละ 73.33 ควรมีการประเมินผลจากผลงานที่ผู้รับการถ่ายทอดได้ลงมือปฏิบัติจริงระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.27$) ในระดับมาก และ 6) ผลที่เกิดจากการถ่ายทอด พบว่า ร้อยละ 87.67 ผู้ถ่ายทอดเกิดความห่วงแหน

เกิดจิตสำนึกและเห็นคุณค่าในมรดกของท้องถิ่นและเป็นแรงจูงใจในการอนุรักษ์ต่อไปในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.13$) ในระดับมาก ร้อยละ 57.78 ผู้รับถ่ายทอดเกิดการเชื่อมโยงความรู้จากการเรียนและประสบการณ์ตรงสู่วิถีชีวิตจริงระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.42$) ในระดับมาก ร้อยละ 82.22 ผู้รับถ่ายทอดเกิดความรู้สึกชื่นชม รู้คุณค่าจากการทำงานก่อให้เกิดแรงบันดาลใจในการทดลองปฏิบัติงานระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.18$) ในระดับมาก ร้อยละ 68.89 ประสบการณ์ตรงจากการเรียนรู้ทำให้ผู้รับถ่ายทอดกล้าคิดกล้าทำและผลิตผลิตจากการชี้แนะระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.09$) ในระดับมาก ร้อยละ 64.44 เกิดแหล่งเรียนรู้ที่มีประโยชน์และมีคุณค่าต่อการศึกษาในท้องถิ่นระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.36$) ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 64.44 เกิดการเผยแพร่ผลงานและความรู้ของคลังปัญญาท้องถิ่นทำให้เป็นที่รู้จักและยอมรับจากสังคมระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.36$) ในระดับมากที่สุด เกิดการเผยแพร่ผลงานและความรู้ของคลังปัญญาท้องถิ่นทำให้เป็นที่รู้จักและยอมรับจากสังคม ในระดับมากที่สุด ผู้สูงอายุ ร้อยละ 80.00 ผู้รับถ่ายทอดเกิดการซึมซับและเรียนรู้คุณธรรมในการทำงานจากผู้ถ่ายทอดระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.11$) ในระดับมาก ผู้รับถ่ายทอดเกิดการซึมซับและเรียนรู้คุณธรรมในการทำงานจากผู้ถ่ายทอดในระดับมาก ผู้สูงอายุ ร้อยละ 71.11 แสดงความคิดเห็นว่าผู้รับถ่ายทอดได้สำรวจความรู้ ความถนัดของตนเองและเห็นแนวทางในการประกอบอาชีพในท้องถิ่นระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.11$) ในระดับมาก

วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 เพื่อให้ได้รูปแบบการถ่ายทอดคลังปัญญาผู้สูงอายุในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดเชียงรายที่เหมาะสมมากขึ้น ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการถ่ายทอดคลังปัญญาผู้สูงอายุในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดเชียงรายมีความเหมาะสม และนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป 1) ปัญหาอุปสรรคในการถ่ายทอดคลังปัญญาของผู้สูงอายุ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดได้แก่ มีสุขภาพแข็งแรง จึงสามารถถ่ายทอดคลังปัญญาได้ และมีเวลาในการถ่ายทอดคลังปัญญาให้กับบุคคลทั่วไปเสมอ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 เท่ากัน อยู่ในระดับมากที่สุด สำหรับรายการที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ ขณะถ่ายทอดคลังปัญญา รู้สึกเคลื่อนไหวร่างกายได้ไม่สะดวกเสมอ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.20 ในระดับปานกลาง 2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการในการถ่ายทอดคลังปัญญาของผู้สูงอายุ ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.63 เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อพบว่า ความคิดเห็นที่มีต่อความต้องการในการถ่ายทอดคลังปัญญาของผู้สูงอายุ อยู่ในระดับมากที่สุด สำหรับรายการที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการถ่ายทอดคลังปัญญา เช่น การมีพาหนะรับ - ส่ง การมีเวทีหรือพื้นที่ในการจัดกิจกรรมการถ่ายทอดคลังปัญญา ต้องการให้ทุกภาคส่วน (ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน) สนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการถ่ายทอดคลังปัญญา เช่น การมีพาหนะรับ-ส่ง การมีเวทีหรือพื้นที่ในการจัดกิจกรรมการถ่ายทอดคลังปัญญา และต้องการให้ชุมชน สนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการถ่ายทอดคลังปัญญา เช่น การมีเวทีหรือพื้นที่ในการจัดกิจกรรมการถ่ายทอดคลังปัญญา โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 เท่ากัน ในระดับมาก 3) ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้สูงอายุ จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) พบว่าควรเพิ่มระยะเวลาที่ถ่ายทอดให้เพิ่มมากขึ้น ต้องการให้มีการสนับสนุนของชุมชนและต้องการให้รวมเป็นกลุ่มและทำงานเป็นทีม ควรเพิ่มการถ่ายทอดคลังปัญหาด้านการเลี้ยงตัวไหม และการสาวไหม ทอผ้าไหม ต้องการให้ส่วนราชการให้การสนับสนุนในเรื่องงบประมาณในการบริหาร การอบรม รวมทั้งค่าวิทยากร และค่าอาหาร รวมถึงค่าที่พักต่าง ๆ ควรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างวิทยากรและผู้รับการอบรม ต้องการให้มีการจัดอบรมบ่อยครั้งมากขึ้น

และควรมีการสาธิตและฝึกปฏิบัติจริง เพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้เข้ารับการอบรม และ 4) การเปรียบเทียบรูปแบบการถ่ายทอดคลังปัญญาผู้สูงอายุในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของ ประชาชนในจังหวัดเชียงราย รูปแบบเดิม และรูปแบบใหม่

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบรูปแบบการถ่ายทอดคลังปัญญาผู้สูงอายุในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดเชียงราย รูปแบบเดิม และรูปแบบใหม่

รูปแบบเดิม	รูปแบบใหม่
1. ด้านการเตรียมการ	1. ชื่อคลังปัญญา
2. ลักษณะการถ่ายทอดคลังปัญญา	2. สถานที่ถ่ายทอดคลังปัญญา
3. วิธีการถ่ายทอดคลังปัญญา	3. รูปแบบลักษณะการถ่ายทอดคลังปัญญา
4. ความสำคัญของการถ่ายทอดคลังปัญญา	4. วิธีการรวบรวมคลังปัญญา (ผู้สูงอายุในชุมชน, นักวิชาการ, หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และโดยการสนทนากลุ่ม)
	5. วิธีการถ่ายทอดคลังปัญญา
	6. กลุ่มเป้าหมายที่จะเป็นผู้รับการถ่ายทอด
สรุป: สามารถเข้าใจในมุมมองของการเตรียม การถ่ายทอด ลักษณะ วิธีการ และความสำคัญในการถ่ายทอดเพียงเท่านั้น ไม่สามารถลงรายละเอียดข้อมูลต่าง ๆ ได้ เช่น ชื่อคลังปัญญาอะไร ที่ไหน อย่างไร เป็นต้น	สรุป: สามารถเข้าใจรายละเอียดปลีกย่อยของการถ่ายทอดคลังปัญญาในแต่ละครั้งได้ชัดเจน เช่น คลังปัญญารุ่นต่อ ๆ ไป สามารถทราบข้อมูลต่าง ๆ ชัดเจน ตั้งแต่ชื่อคลังปัญญาอะไร ที่ไหน วิธีการอย่างไรและใครคือผู้ถ่ายทอด เป็นต้น

อภิปรายผล

จากผลวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน รูปแบบการถ่ายทอดคลังปัญญาเดิม การประเมินรูปแบบการถ่ายทอดคลังปัญญา และการวิเคราะห์รูปแบบการถ่ายทอดคลังปัญญาผู้สูงอายุในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดเชียงรายที่เหมาะสม ทั้งหมดเหล่านี้ทำให้ผู้วิจัยทราบว่า ผู้ถ่ายทอดภูมิปัญญาหรือคลังปัญญานั้นมีความคุ้นเคยเฉพาะในสิ่งที่ตนเองกระทำมานาน โดยเฉพาะงานศิลปะพื้นบ้านเป็นงานที่เกิดจากใจรักและสนใจในตัวศิลปะอย่างแท้จริง ที่ผลเป็นเช่นนี้เนื่องจากเป็นงานประณีต เป็นงานฝีมือ และเมื่อต้องการให้งานออกมาอย่างสวยงามนั้นได้ต้องอาศัยการฝึกฝน ซึ่งผู้ถ่ายทอดได้ผ่านการฝึกฝนมาอย่างยาวนาน จึงสามารถถ่ายทอดงานออกมาได้อย่างสวยงาม และละเอียดอ่อนในทุกกระบวนการอย่างชำนาญ และสอดคล้องกับความตั้งใจศึกษาเรียนรู้จากผู้รับการถ่ายทอดอย่างแท้จริง (ศิริลักษณ์ รื่นวงศ์, 2557) สำหรับผู้รับการถ่ายทอดคลังปัญญา มีความเห็นว่าผู้ถ่ายทอดควรให้ความรู้และอธิบายในเรื่องประวัติความเป็นมา วัสดุ อุปกรณ์ คติความเชื่อ ประโยชน์ใช้สอยและคุณค่าของคลังปัญญา และการประเมินผลการถ่ายทอดในแต่ละครั้ง ที่ผลเป็นเช่นนี้เนื่องจากผู้ถ่ายทอดเกิดความห่วงหาพัน วิตกกังวลและเห็นคุณค่าในมรดกของท้องถิ่น โดยเฉพาะผลการวิจัยที่พบว่า ผู้สูงอายุต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการถ่ายทอดคลังปัญญา และต้องการให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในภาคส่วน (ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน) ในการถ่ายทอดคลังปัญญา สนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการถ่ายทอดคลังปัญญาในแต่ละครั้ง เนื่องจากในแต่ละด้าน หรือแต่ละครั้งผู้ถ่ายทอดและผู้รับการถ่ายทอดต้องเดินทางไกลเพื่อร่วมกิจกรรมในการเรียนรู้ และไม่มีญาติพี่น้อง หรือลูกหลานคอยรับส่ง จึงเกิดปัญหาในการเดินทาง ขาดพาหนะนำส่ง หรือต้องจัดหาที่พักเอง จึงทำให้เกิดความไม่สะดวกและล่าช้าในการเข้าร่วมกิจกรรมในแต่ละครั้ง สรุปคือควรจัดทำงบประมาณที่เพียงพอต่อการดำเนินงานการ

ถ่ายทอดคลังปัญญาในแต่ละครั้งให้ชัดเจนและเป็นรูปธรรม (พระมหาเรืองเดช ศรีประสม, 2553) ผู้วิจัยได้นำข้อมูลในด้านต่าง ๆ จากผู้ที่ถ่ายทอด และผู้ที่ได้รับการถ่ายทอด นำมาวิเคราะห์ให้เห็นรูปแบบเดิม และนำมาสังเคราะห์รวบรวมประสานข้อมูลจากรูปแบบการถ่ายทอดคลังปัญญาผู้สูงอายุในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดเชียงรายเดิม โดยนำข้อมูลต่าง ๆ มาประยุกต์รวมกับผลการประเมินและความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการในการถ่ายทอดคลังปัญญาของผู้สูงอายุ เพื่อให้ได้รูปแบบการถ่ายทอดคลังปัญญาผู้สูงอายุในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดเชียงรายใหม่ หรือรูปแบบใหม่ที่เหมาะสมมากขึ้น และนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป (ธัญยาภรณ์ โพธิกาวิณ, 2553)

ข้อเสนอแนะ

ทั้งภาครัฐและเอกชนควรช่วยสนับสนุนและให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมและสนับสนุนศักยภาพของผู้สูงอายุ เพื่อมีห้องความรู้คลังปัญญาที่สำคัญ ๆ ในแต่ละด้านสูญหาย จึงควรส่งเสริมสนับสนุนผู้สูงอายุเป็นผู้ถ่ายทอดคลังปัญญาให้ได้รับสวัสดิการที่เหมาะสม ให้มีศักยภาพและมีคลังปัญญาเฉพาะตัว ในการถ่ายทอดอย่างเต็มความสามารถ เพื่อสร้างจิตสำนึกให้คนในชุมชน และสังคมได้ตระหนักและเล็งเห็นคุณค่าของคลังปัญญาผู้สูงอายุ และเห็นความสำคัญในฐานะบุคคลที่มีประโยชน์ต่อสังคมต่อไป ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาผู้สูงอายุที่ลงทะเบียนคลังปัญญาผู้สูงอายุในจังหวัดหรือภูมิภาคอื่น ๆ เพื่อนำผลการวิจัยในแต่ละภาคส่วนมาปรับปรุงแก้ไข หรือพัฒนาให้เหมาะสม ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมจากผู้รับการถ่ายทอดคลังปัญญา เพื่อทำให้ทราบถึงความต้องการในการรับการถ่ายทอด และควรมีการติดตามและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอในการถ่ายทอดคลังปัญญาของผู้สูงอายุ

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต. (2561). ผู้สูงอายุกับปัญหาสุขภาพทางใจ. นนทบุรี:กรมฯ.
- ธัญยาภรณ์ โพธิกาวิณ. (2553). กระบวนการเรียนรู้และการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านดนตรี ประเภทขลุ่ยและแคนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนคูบัว อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี (วิทยานิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร. นครปฐม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. (น. 67). กรุงเทพฯ:สุวีริยาสาส์น.
- พระมหาเรืองเดช ศรีประสม (ถาวรธมโม). (2553). ศูนย์การเรียนรู้:การพัฒนารูปแบบเพื่อบริการชุมชน ของวัดในภาคตะวันออกเฉียง(วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.มหาสารคาม.
- พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ:เจ. เอส. การพิมพ์.
- วีระศักดิ์ มณีรัตน์. (2563). สารประสานสาขาสมาคมสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ประจำจังหวัดเชียงราย. สืบค้น 10 กันยายน จาก, 2563, จาก <http://www.scctchiangrai.com/about.php>.
- ศิริภัสสรค์ วงศ์ทองดี, สิริวิทย์ อัสโร, ชูเกียรติ มุทธากาญจน์, สมชาย ปัญญาเจริญ และ วรพงศ์ แสงผัด. (2559). ยุทธศาสตร์การนำคุณค่าของผู้สูงอายุมาสู่สังคมอย่างสร้างสรรค์ บนพื้นฐานการสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับประชากรทุกวัย. วารสารวิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี, 27(2), 112-115.

ศิริลักษณ์ รื่นวงศ์. (2557). ปัจจัยที่มีอิทธิพลกับระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุ ตำบลห้วยม้อ อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย(การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง:เชียงราย.

ศิริวรรณ สิริบุญ. (2555). เทคนิคการเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพ: การสัมภาษณ์ ส่วนบุคคลเชิงลึกและการสนทนากลุ่ม. เอกสารประกอบการสอนวิชา การวิจัย สุขภาพจิต ภาควิชาจิตเวชศาสตร์คณะแพทยศาสตร์. กรุงเทพฯ:จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศศิพัฒน์ ยอดเพชร. (2551). การเข้าถึงสิทธิตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ของผู้สูงอายุ (ฉบับสมบูรณ์) / ศศิพัฒน์ ยอดเพชร และวรรณลักษณ์ เมียนเกิด. พิมพ์ครั้งที่ 1. (น. 150). กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). ข้อมูลทะเบียนราษฎร จาก HDC กระทรวงสาธารณสุข ณ วันที่ 1 ตุลาคม 2562, พ.ศ.2573 จากการคาดประมาณ ประชากรของประเทศไทยพ.ศ.2553-2583. กรุงเทพฯ:สำนักงานฯ.

สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. (2563). โครงการคลังปัญญา. สืบค้น 11 กันยายน 2563, จากhttp://www.ayutthaya.msociety.go.th/?page_id=1245.

สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ. (2550). คู่มือการดำเนินงานอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน (อพส.). (น. 1-3). กรุงเทพฯ:สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ.

